

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Telegraful Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 141

SIBIU

15 iunie

Nr. 23—24

1993

DUMINICA TUTUROR SFINȚILOR

După pogorârea Duhului Sfânt, apostolii au vestit pe Iisus Hristos și Evanghelia sa cu o răvnă fără pereche. Din sămânța Cuvântului propovăduit de ei au răsărit și s-au înmulțit creștinii, iar dintre creștini strălucesc ca niște făclii aprinse, luminoase peste veacuri, numele și figurile sfinților. Duminica întâia după Rusalii e închinată tuturor sfinților, adică acelor dintre creștini care au trăit după Evanghelia până la moarte și au urmat vieții lui Iisus până la sfîntenie, până la ultima treaptă a desăvârșirii morale.

Când Mântuitorul își alege ucenicii, îi cheamă: „*Veniți după mine*” (Mt. 4, 19). Apoi, mai târziu le pune în vedere: „*Oricine mă va mărturisii înaintea oamenilor, îl voi mărturisii și eu înaintea Tatălui meu, care este în ceruri*” (Mt. 10, 32—33).

Cuvintele acestea înseamnă, înainte de toate, că omul este liber. Iisus nu a poruncit învățelor să-l urmeze ca niște robi, ci i-a chemat, i-a invitat să-l urmeze ca niște ucenici. Le-a pus în față lumina, le-a descoperit adevărul, le-a arătat calea... *Eu sunt lumina lumii... Eu sunt calea, adevărul și viața... Eu sunt învierea și viața... Eu sunt Păstorul cel bun...* Iisus Hristos e lumina lumii și idealul vieții. Urmarea Lui e calea spre ideal.

Ucenicii erau liberi să-l asculte sau să-l refuze. Nu au fost siliți să-l lase coborâile de dragul idealului, ci de bunăvoie au fost poțitii să-l schimbe rostul vieții în bine; să se facă apostoli din pescari și sfinți din păcătoși.

Faptul acesta are o însemnătate covârșitoare. Dumnezeu a dat omului un dar peste măsură de prețios: libertatea. Acest dar,

prin care omul se deosebește de lumea celorlalte animale, este pentru noi un izvor de mărire, dar și de pierzare, după cum ne folosim de el, în bine sau în rău.

— *„Iată stau la ușă și bat — zice Domnul, de va auzi cineva glasul meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cu mine”* (Apoc. 3, 20).

Dumnezeu ne-a dat și ne respectă libertatea. Ne cheamă la sine, dar nu ne silește. Dacă deschidem ușa întră; dacă nu, nu. Mare atenție, mare dar și tot așa de mare răspundere. Religia e libertate și prin libertate răspundere. Cât e de mare respectul lui Dumnezeu față de libertatea omului, atât de mare e răspunderea omului în fața lui Dumnezeu.

De ce a dat Dumnezeu omului un dar atât de mare și de atâtea ori atât de primejdios? Răspunsul este ușor, pentru că prin libertate se dobândește gloria și se face istoria. Cartea vremii, istoria nu ar fi dacă n-ar exista libertatea. Animalele nu au nici merit, nici istorie, deoarece nu au și nu știu ce-ă libertatea. Numai omul are libertate, numai el dobândește merite și face istorie. Cum? Iată pilda apostolilor și a tuturor sfinților. Sunt invitați de Iisus să-l urmeze și ei iau o hotărâre. Dau vieții lor o țință înaltă, își aleg o misiune, un ideal: să fie ucenicii Domnului, să trăiască după Evanghelia, să întemeieze Biserici în toată lumea, să lupte și să biruiască. Ei iau o hotărâre, și hotărârea aceasta îi ajută ca oameni mici fiind să facă lucruri mari, să facă istorie. Unde nu e libertate nu este nici hotărâre, nici istorie; acolo viața oamenilor se scurge cum se scurge viața animalelor, a plantelor și a pietrelor, fără istorie. Hotărârea este efort, luptă, bărbăție, virtute care ridică pe om din starea de natură în starea

de conștiință și grație. Păcatul se face mai ușor decât un act de virtute, pentru că el nu cere hotărâri, nici lupte, nici demnitate; el te mână, te duce și te înecă, cum duc valurile apelor pe cei ce nu știu să înoate. Hotărârile cer încordări ostenitoare, rușeri din dorințele obișnuite, despărțiri de poftele și patimile care ne coboară în rândul ființelor necuvântătoare. Hotărârea este un act istoric, un hotăr, un stăvilor împotriva curgerilor și a pornirilor josnice (D. Stăniloae). Prin hotărâre apostolii, oameni mici, au făcut lucruri mari. Ei nu au cucerit lumea prin titlurile lor academice, nici prin rangurile sau renumele familiei lor, ci prin hotărârea de a sluji și a urma lui Hristos până la moarte.

Nici un lucru mare nu se face în lume fără hotărâri mari, luate liber și susținute cu toată bărbăția. Faptele mari pretind hotărâri mari, fie că le iau oameni simpli din popor, cum au fost apostolii Domnului, fie că le iau oamenii aleși cum au fost sfinții Bisericii, fie alți oameni, cum sunt conducătorii popoarelor sau creatorii de opere nemuritoare.

Aceasta e prima lecție care se desprinde din chemarea făcută apostolilor — și prin ei omenirii întregi — de a mărturisi și urma pe Hristos. Dar ea mai are și alte fețe.

Fiecare om este chemat să fie un martor și un mărturisitor al Mântuitorului. Stau față în față: Hristos și lumea; două iubiri între care este prăpastie adâncă: iubirea lui Hristos și iubirea lumii. Nu le putem sluji pe amândouă cu aceeași credință curată. Nu putem sluji la doi domni (Mt. 6, 24).

După pildele sfinților, creștinii iubesc pe Iisus Hristos ca pe cel mai frumos model de viață din câte cunoaște istoria omenirii.

Din viața și evanghelia lui învățăm ascultarea, căci s-a făcut ascultător până la moarte și încă moartea de cruce (Fil. 2, 8); blândetea și smerenia, căci a fost blând și smerit cu inima (Mt. 11, 29); nevinovăția, căci nu s-a aflat în el nici o vină și nici un vicleșug (In 8, 46; 19, 6); bunătatea, căci prin el s-a arătat în lume bogăția harului (Ef. 2, 7); mila, căci a săturat pe cei flămânzi și a tămăduit pe cei bolnavi; dragostea, căci s-a răstignit pentru noi și sângele lui ne curățește de toate păcatele (I In. 1, 7). Toate darurile împodobesc ființa lui, toate virtuțile strălucesc în viața lui, toată slava înfrumusețează chipul lui plin de har și de adevăr (In. 1, 14).

Creștinii cei dintâi își vindeau averile, se lepădau de lume și primeau fericirii moartea de martiri, atât de mare era dragostea lor față de Iisus și atât de strânsă era alipirea lor față de Evanghelia. Din rândul lor s-au ales numele care formează Calendarul nostru creștin, numele sfinților, care sunt și rămân cele mai frumoase exemple de martorii și mărturisitori ai Domnului înaintea oamenilor.

Sfinții formează cununa de lumină și armata de biruință a Bisericii. Viața lor, trăită după Evanghelia și după Hristos, rămâne pentru totdeauna cea mai ideală școală a caracterelor. Ei au urmat pe Iisus în viață și până la moarte. Toate se puteau clătina în jurul lor, numai credința lor și dragostea față de Iisus nu.

De aceea, în sufletele noastre ca și în sufletele lor, hotărârea de-a urma și sluji pe Mântuitorul trebuie să primească puterea unei convingeri apostolice, ca „*viața lui Iisus să se arate în carnea noastră cea muritoare*” (II Cor. 4, 11).

Iliarion Felea

ZIUA ÎNALȚĂRII LUCEAFĂRULUI

PAȘII LUCEAFĂRULUI (II)

Toti cei care l-au cunoscut, Slavici îndeosebi, spun că iubea ardelii, îi plăcea compania lor. „*Susținea — spune Slavici — că viața noastră națională se reazimă pe virtutea ardelenilor îndărătnici, care au păstrat mai bine decât oricare alți trați ai lor firea specifică românească*”. Voia să întemeieze o revistă centrală românească la Sibiu (tot Slavici). Nicolae Densușianu care l-a avut acasă la el la Sibiu, spune că „*și în România petrecea mai mult în societate cu ardelenii*”. Era mare admirator al lui Șaguna, căruia îi admira priceperea politică, zicând că „*era om politic din creștet până în tălpi*”.

Despre Basarabia poate n-a scris nimeni pagini mai ferme și mai lucide, cu privire la romanitatea ei și la dreptul ei la unire. Ce bine ar fi ca toți basarabenii să se întorcă cu fața spre Eminescu și Ștefan cel Mare, inclusiv Biserica ortodoxă care are în frunte un rusofil întors cu fața spre eterna Moscova dușmană și hrăpăreață. Sunt oameni grei de înțeles și de iertat, chiar cu cea mai blândă inimă din lume. Cred că și Dumnezeu e perplex în fața unor asemenea absurdități, ca cele din Biserica lui Vladimir, din Basarabia!

(Continuare în pag. a 2-a)

Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului
Crișanei și Maramureșului

Eminescu la spitalul Șuțu

Pe acest loc s-a aflat săhătorul Caritatea unde a încetat din viață la 16 iunie 1889 marele poet român Mihai Eminescu.

— Inscripția pe peretele clădirii din str. Plantelor 9.

Aici încețoșat și tot astral
Privea și iar privea în depărtări
Pierdut adânc pe lungi adânci cărări
Spre neted și înalt cu soare mal.

Simțind în jur un aer sepulcral.
Ca negri nori și deși sub negre zări,
Aici încețoșat și tot astral,
Privea și iar privea în depărtări.

— Sunt Matei Basarab! Am fost brutal
rănit la cap când coboram pe scări,
de un bogat cum nu-i pe-nins de țări,
El are case, sate, garduri, râuri, capital.

Grăi încețoșat și tot astral.

Petre Pascu

„SĂ NE LUMINĂM POPOARE!”

— Scurt răspuns d-lui A. Moisin —

În cântările sale de la Paști și de după aceea, până la Înălțare, Biserica noastră Ortodoxă le are și pe acestea: „Ziua Învierii, să ne luminăm popoare!”, precum și: „Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos cu neapropiata lumină a Învierii”, ca și: „Ziua Învierii! Să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să ne îmbrățișăm; să zicem fraților și celor ce ne urască pe noi”. Așadar, chemări la larghețe sufletească, la generozitate, la dragoste și armonie, nu numai pe planul mic, familial și al obștei în care viețuim, ci și pe planul mare al relațiilor dintre popoare; chemări la înfrățire nu numai între noi, în cadrul mediului social în care ne este dat să trăim, ci și la înfrățire între toate neamurile Pământului.

În spiritul acestor idei generoase profund evanghelice s-a străduit și se străduiește Biserica noastră Ortodoxă — „mamă a poporului român”, cum o numește Eminescu, „bătrânească și cinstită și curată noastră Lege”, cum o numește Octavian Goga, — să-și crească sufletește fiii săi, încă din zilele în care Sf. Apostol Andrei, cel întâi chemat la Apostolie, a aruncat primele seminte ale învățăturii creștine pe meleagurile noastre. Așa se explică faptul că Ortodoxia a pătruns profund în structura, în plămăda psiho-fizică a poporului român, realitate vădită în viața sa de zi cu zi, în vocabularul său deosebit de bogat în expresii ale omeniei, în salutarile sale, în arta sa arhitecturală, în portul său, în folclorul său, în zicerile și în toate ale sale, ceea ce s-a reflectat și în momentele cruciale ale istoriei sale. Putem oare explica în chip deplin minunata omenie românească, înțeleptele proverbe ale românilor fără zecile de ediții ale Cazaniilor, fără Noul Testament al mitropolitului Simion Ștefan, fără Biblia de la București și atâtea alte cărți de cult ale Bisericii Ortodoxe Române, purtate în desagi prin vămile cucului de sute și mii de Badea Cârțan; fără Coreși, fără scollie din tinda bisericilor și mănăstirilor noastre, fără școala românească din Șcheii Brașovului atestată încă din sec. XIV. Ortodoxia, așadar, a format sufletul neamului nostru, și cu toate insinuarile care i se aduc noi zicem că l-a format destul de bine, larghețea sufletului românesc, evidentă chiar și în frământările de astăzi, fiind de fapt rodul credinței sale adânc creștine. Din astfel de motive Ortodoxia a și fost numită încă din vechime: „Legea românească”, „la care țin cu toată convingerea spiritului meu, cu toată căldura inimii mele și cu toată iubirea pe care o am pentru națiunea mea, pe care o pun mai presus de orice” — cum spunea Nicolae Iorga într-o conferință ținută în 27 ianuarie 1940, intitulată: Concepția românească a Ortodoxiei. „Legea ortodoxă a fost pavăza naționalității noastre” — spunea și prof. univ. Sextil Pușcariu într-o conferință ținută în 25 ianuarie 1934.

Ortodoxia deci nu trebuie apărută, căci se apără ea însăși prin valorile sale și prin rolul uriaș pe care l-a avut și-l are în viața poporului român, duhul ei profund uman pătrunzând în toate fibrele ființei acestui neam.

Toate aceste realități, evidente pentru oricine are ochi de văzut și minte de judecat, se caută însă a fi răsturnate și prezentate de-a-ndoaselea într-un ciclu de articole, intitulat: „Confuzia între Ortodoxism și Românism”, apărute în cotidianul sibian: 21 Radical, numerele 614—619/1993, și semnate A. Moisin, autor care ne aduce aminte de ieziștii de la 1700, când s-a reușit dezbănarea noastră aici în Transilvania, folosindu-se momeli, amăgiri și falșuri.

În „Rădăcina de foc”, p. 326, poetul basarabean de mare sensibilitate Grigore Vieru încreștează și această constatare: „*Ura strâmbă gura*”. Într-adevăr, ura strâmbă nu numai gura, ci strâmbă mai ales mintea, pe care o întunecă, o dereglează abătând-o de la menirea ei de luminătoare a vieții insului. Otrăvit de o asemenea ură, din care motiv sincer îl compătimim, căci își primejdăiește chiar mântuirea personală, dacă crede în Dumnezeu, probabil într-un Dumnezeu al Evu-

(Continuare în pag. a 2-a)

Serviciul de presă al
Centrului arhiepiscopesc
Sibiu

Cult și cultură*

Fără îndoială, cultul adus de om lui Dumnezeu este cea mai veche formă de cultură a umanității. Tinderea spre Dumnezeu este sădită în firea omului ca tindere spre desăvârșire, spre perfecțiune. De aceea, comuniunea cu Dumnezeu înalță pe om și dezvoltă în el capacitățile sale creatoare prin care omul se aseamănă cu Dumnezeu, devenind și el „Dumnezeu prin har”, adică prin participare la perfecțiunile divine. Iar cultul divin este mijlocul cel mai propriu de comuniune a omului cu Dumnezeu. Desigur că cultul, ca expresie vie a religiei, a influențat și influențează istoria popoarelor. Mircea Eliade ne încredințează că toate așezările omenești au apărut în jurul unui altar, al unui locas de cult. Sunt popoare care s-au născut chiar dintr-o anumită credință și expresie practică a ei. Cazul poporului evreu este tipic în această privință. La noi, la români, creștinismul, în expresia sa căsăriteană, reprezintă o coordonată fundamentală a etno-genezei noastre (Prof. Radu Vulpe). Limitându-ne la creștinism, se știe cât de mult el a influențat cultura popoarelor care l-au adoptat. În fapt, întreaga cultură europeană este de inspirație creștină. La noi, ca și la alte popoare creștine, cultura s-a identificat secole de-a rândul cu tezaurul și creațiile liturgice (cultice). Arta, arhitectura, Liturgia și celelalte slujbe, textele biblice, cărțile de învățătură creștină... sunt creații proprii sau traduceri apărute din nevoia de comuniune cu Dumnezeu, care se realizează în primul rând prin cultul divin. Ele sunt primele forme de cultură, dar în același timp și expresia cea mai înaltă a culturii. Rabelais spunea că „sufle-

tul culturii este cultura sufletului”. Orice formă de cultură trebuie să înobileze sufletul, să-l înalțe, să-l cultive. O creație care nu înalță sufletul, nu-l ajută să se ridice la desăvârșire, nu este cultură, ci anti-cultură. Și aici aș numi toate producțiile care alimentează patimile omului: literatura și filmele obscene, presa de scandal, muzica și jocurile indecente și, în general, tot ceea ce coboară pe om sub nivelul umanității sale. Astăzi, aceste creații anti-culturale s-au înmulțit, iar omul modern este pus adeseori în situația de a nu ști să distingă cultura de anti-cultură. Se înțelege ce rol important joacă aici Școala, care, prin dumneavoastră, cultivă pe tineri și îi ajută la formarea personalității lor. Ceea ce presupune și această „deosebire a duhurilor” — ca să vorbim în limbaj biblic și patristic — adică discernerea binelui de rău, a influențelor distrugătoare de suflet care iau de cele mai multe ori masca nevinovăției sau chiar a binelui.

Christos Yannaras, un mare teolog și filozof grec, îmi spunea recent că Liturgia ortodoxă ca și celelalte slujbe din cultul nostru sunt expresia cea mai înaltă a culturii omenești, a ceea ce spiritul uman a putut crea pentru înobilirea și desăvârșirea sa, care înseamnă ridicarea spre Dumnezeu și unirea cu El. Creațiile liturgice ortodoxe sunt infinite de bogate și de frumoase. Dacă le-am cunoaște ne-am da seama cât de mari au fost sfinții care le-au alcătuit, cât de inspirati au fost. Ele urmăresc interiorizarea credinciosului, concentrarea sa în inimă — „sfânta sfințelor” sau altarul cel mai sacru al omului în care locuiește însuși Dumnezeu de la botetul

„Credința vremurilor de acum mă obligă să vă atrag luarea-aminte că nu trebuie să ne mirăm de aceste erezii, nici fiindcă există, căci au fost prevestite, și nici fiindcă răstoarnă credința unora, căci aceasta este menirea lor: să se ispăsească prin ele și să fie pusă la încercare credința”.

TERTULIAN

nostru. Cultul ortodox, prin privilegierea cântării, se adresează inimii, sentimentului, fără să fie deloc sentimental sau pietist, cum este cultul mai tuturor celorlalte confesiuni creștine. Pentru că rugăciunile și cântările ortodoxe au un continut teologic extrem de profund. Întreaga Teologie creștină este prezentă în cultul ortodox. Teologia ortodoxă nu este o Teologie de catedră sau de birou, ci o Teologie cultică, doxologică. Toate formulările dogmatice ale Sinoadelor ecumenice și-au găsit imediat expresia liturgică, au intrat în cult pentru că Teologia este viață, laudă și preamărire a lui Dumnezeu și nu speculație intelectuală. Dar deși profund din punct de vedere al conținutului teologic al cântărilor și rugăciunilor, cultul ortodox nu este totuși raționalist, tocmai pentru că nu se cantonează la nivelul rațiunii, ci realizează unirea minții și a inimii, sau coborârea minții (a rațiunii) în inimă. Pentru că inima și nu mintea este centrul vieții duhovnicești al omului. În inimă se concentrează toate puterile spirituale ale omului. „Inima, zice Sf. Macarie cel Mare (sec. IV), stăpânește și domnește peste toate măduarele și peste toate cugetele. Pentru că acolo în inimă este mintea și toate cugetele sufletului și încrederea lui”. De aceea, spiritualitatea ortodoxă este o spiritualitate a inimii. Credinciosul trebuie să tindă spre interiorizarea sa în inimă, pentru a ajunge la pacea inimii, care este concentrarea sa în Dumnezeu. Acesta este scopul vieții creștine, al omului în general (căci sufletul omenesc este prin natura sa creștin — Tertulian); comuniunea sa cu Dumnezeu, unirea cu El. Comuniunea și unire în care omul își dezvoltă la maxim toate potențele sale, fără să dispară în Dumnezeu, ci dimpotrivă devenind persoană deplină. Religiiile și practicile de spiritualitate venite din Extremul Orient (budism, hinduism, confucianism, yoga, tantra,

meditația transcendențială...) sunt

total opuse creștinismului tocmai

prin faptul că ele tind la absor-

birea omului în Spiritul univer-

sal impersonal. Echilibrul sufle-

tesc pe care aceste sisteme îl

caută constă tocmai în deslin-

țarea omului ca persoană și pier-

derea sa în impersonal ceea ce

evident, este un regres. Căci o-

mul este persoană unică și incon-

fundabilă ca și Persoanele Sf.

Treimi și trebuie să tindă la ac-

tualizarea tuturor potențelor sale

personale adică la realizarea sa

deplină ca persoană în comu-

niune cu Dumnezeu și cu toți oa-

menii. Aici intervine iarăși rolul

Școlii de a feri pe tineri de toate

aceste rătăcirii care mutilază in-

evitabil personalitatea lor.

Astăzi religia se învață în școa-

lă. Însă ea nu trebuie să apară

elevilor, nici dascălilor, ca o

„altă ideologie”. Într-o discuție

avută cu prof. francez Olivier

Clement, acesta îmi spunea:

„Creștinismul nu este un com-

partiment al Culturii; nu există

compartimentul religios, apoi

compartimentul științific, literar...

Creștinismul este profunzimea în-

săși a existenței, profunzimea în-

săși a vieții... Orice situație,

orice realitate trăite profund a-

jung la credință”. De aceea, la

ora de educație moral-religioasă

elevul învață cum să devină om

integr și persoană în comuniune

cu Dumnezeu și cu semenii, prac-

ticând credința în care a fost bo-

tezat. Dar orice profesor, fără să

facă direct religie, trebuie să pre-

dea propria-i disciplină în aceas-

tă lumină a credinței creștine

care cultivă și înobilează pe om

în gradul cel mai înalt.

Acesta este și mesajul meu

aici la Mănăstirea Râmeț către

dumneavoastră, Dascăli ai Școlii

Românești și ai neamului nostru.

† SERAFIM FAGĂRĂȘANUL
Episcop-vicar
Arhiepiscopia Sibiului

* Cuvânt ocazional ținut la Mănăstirea Râmeț (29 mai) în fața unui grup de profesori, membri ai Societății de Științe Filologice din România.

La 24 iunie, în fiecare an în plină vară, Biserica Creștină prănuiește Nașterea Sf. Ioan Botezătorul și înainte mergătorul Domnului, sau Sânzâienele.

E singura excepție în calendarul Bisericii când această prănuiește ziua de naștere a unui sfânt, întrucât martirii și sfinții Bisericii sunt prăznuiți fiecare în ziua morții lor, socotită ca o ade-vărată zi de naștere a lor pen-tru viața cea veșnică și pentru împărăția cerurilor.

Ioan Botezătorul era fiul preo-tului Zaharia și al Elisabetei, a-mândoi din neamul preotesc al poporului ales și a fost rodul rugăciunilor curate ale părinților săi înaintați în vârstă.

Nașterea lui este prevestită de arhanghelul Gavriil părintelui său,

Nașterea Sf. Ioan Botezătorul (24 iunie)

preotul Zaharia, pe când acesta tîmăia în altarul Domnului, arătându-i acestuia și misiunea pe care o va avea de îndeplinit Ioan în planul iconomiei dumnezeiești „câci va fi mare înaintea Dom-nului... și se va umple de Duhul Sfânt încă din pîntecele maicii sale și pe mulți din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul Dum-nezeu lor” (Luca 1, 15, 16).

Într-adevăr după cuvîntul in-gerului, la timpul cuvenit Elisa-beta a născut un fiu, căruia la opt zile, după obiceiul legii vechi, i-a pus numele de Ioan care în ebreiește înseamnă „cel dăruit de

Dumnezeu”. Zaharia, cel rămas mut pentru necredința sa în spu-sele ingerului, îndată după naște-rea pruncului își recapătă vor-birea binecuvîntând pe Dumne-zeu „că a cercetat și a făcut răs-cumpărare poporului Său” (Luca 1, 68).

Trimis de Dumnezeu „drepte să facă căile Domnului”, Ioan este sfințit de harul dumnezeiesc încă din pîntecele maicii sale, și va deveni apoi cel care va pregăti calea venirii lui Mesia și îl va arăta pe Iisus oamenilor ca pe „Mielul lui Dumnezeu cel ce ri-dică păcatele lumii” (Ioan 1, 36).

În istoria mîntuirii Sf. Ioan Bo-tezătorul este o personalitate uni-că, fiind ultimul prooroc al Ve-chiului Testament și primul apos-tol al Noului Legământ.

Biciuind cu asprime fătărnicia și depravarea, „cel mai mare din-tre cei născuți din femei” — cum îl numește Mîntuitorul, Sf. Ioan plătește cu moarte de martir în-drăzneala sa de a se opune cru-dului rege Irod.

În sufletul fiecărui creștin chi-pul Sf. Ioan Botezătorul este pă-s-trat cu sfințenie și pietate și con-stituie în același timp un îndemn să-l urmărim pe Iisus Hristos că-ruia „să-i slujim în sfințenie și dreptate, înaintea feței Sale, în toate zilele vieții noastre” (Luca 1, 75).

Arhid. Visarion Bălțat

Protecția orfanilor și a altor defavori-zați social în TELEGRAFUL ROMÂN — 1853 — 1953

Reglementări juridice cu pri-vire la protecția dezavantajaților social se află în cutume, legiuri ca-nonice, domnești și boierești — *sintagme, pravile, coduri* — din sec. XIV—XVI. Documentele ju-ridice din sec. XVII—XVIII — *Cartea românească de învățătură* a lui Vasile Lupu (1646), *Indrep-tarea legii* a lui Matei Basarab (1652), *hrisoavele* lui Al. Ghica și Al. Ipsilanti (1775), *Pravilni-ceasca Condică* (1780) — stabi-lesc noi reglementări privitoare la infanticid, infiere, filantropia prin Cutia Milei, Legiurile sec. XIX — *Caragea* (1813), *Andro-nache Donici* (1814), *Calimachi* (1817), *Regulamentele Organice* (1831—1832) includ și alte pre-vederi referitoare la protecția dezavantajaților social.

În Transilvania, prin *Jus Vala-chicum, Tripartitum* (1517), *Appro-batae Constitutiones* (1653), *Com-pilatae Constitutiones* (1766), *Articuli Novellares* (1791), *Codex Teresianus* se reglementează a-dopțiunea și alte modalități de protecție socială. După Unire, *Codul civil* (1865), *legi de organi-zare urbană, legi sanitare, legi sociale speciale* conturează con-textul juridic de protecție a fa-miliei și a categoriilor defavori-zate social în epoca modernă.

Telegraful român, în primul său secol de existență, oferă o suită de informații și opinii legate de protecția defavorizaților social, în principal orfani și săraci. În nr. 34, 35/1890, sub titlul „*Asilele de copii Fr. Fröbel*”, *Telegraful român* ne oferă informații despre tipurile de azile existente în câteva țări europene și despre „Proiectul de înființare a asilelor în Ungaria și Transilvania” pro-pus spre adoptare în februarie 1890 de contele Csaky. Proiectul a fost prezentat în serialul in-titulat *Proiect de lege despre insti-tuiunea pentru îngrijirea copi-ilor mici*, în T.R. nr. 109, 113, 114, 115/1890.

Scopul azilelor a fost „apăra-rea și îngrijirea copiilor de 3—6 ani și exersarea acestora în in-

vătarea limbii maghiare”. Legea prevedea *obligatia* comunelor de a înființa azile, a comunelor care plătesc statului între 10—15000 florini și dacă au cel pu-țin 40 copii „împși de grijă”. Mi-nisterul cultelor și instrucțiunii avea drept de inspecție supremă. Se preconiza înființarea de azile des-chise tot anul, permanente, sezo-niere.

Proiectul a stîrnit opinii ostile, din cauza intențiilor ascunse de deznatalizare prin maghiarizare a populațiilor nemaghiare din Un-garia și Transilvania. Proiectul a fost considerat păgubitor atât din punct de vedere igienico-sanitar, economic, cât și moral-religios-pedagogic pentru că „face obiect de experiment politic din copiii noștri”. Se acuză într-unul dintre articole: „un asil care descon-sideră familia nu mai este un in-stitut umanitar ci o mașinărie pentru fabricat renegați și oameni fără caracter, ieniceri ai maghia-rismului”.

Atitudinile de protest au expri-mat, printre alții, mitropolitii Mi-ron Romanul, Ioan Vancea, epis-copii: Victor Mihalyi, Ioan Mă-tianu, Nicolae Popea, superinten-dentul G. D. Teutsch. Au protes-tat alegătorii români din Ardeal prin Zaharia Boiu (T.R. nr. 10/1891, 23, 27, 29/1891).

În cuvîntarea rostită la 9 mar-tie 1891 în Casa magnaților, Mi-tropolitul Ioan Vancea a propus ca înființarea azilelor să nu fie obligatorie ci facultativă, copiii să nu fie înstrăinați de părinți și prin aceasta de limba și religia lor; „asilele să aibă caracter con-fesional, copiii să aibă o creștere religioasă-morală în spirit creș-tin în limba lor maternă”. *Epis-copul Nicolae Popea*, în aceeași sesiunță a Casei magnaților, și-a exprimat opinia că o lege trebuie să aibă în vedere binele și folo-sul general, ori proiectul res-pectiv are „scop politic”, „se va-

(continuare în pag. a 3-a)

Conf. univ. Dr. Elena Macavei

Mihai Eminescu și Mănăstirea Cozia

Se știe că în anul 1879, Mănăstirea Cozia, ctitoria lui Mircea cel Bătrîn (1386—1418), a fost transformată în penitenciar, o sucursală a Ocnelor Mari și a fost menținută în această stare până în 1894. În ea au fost închisi peste 200 făcători de rele.

M. Eminescu a prețuit foarte mult trecutul istoric al poporului nostru și pe marii lui voievozi, Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare, „figurile cele mai strălucite evocate” de marele nostru poet. La 1 nov. 1877 el a fost angajat la ziarul *Tim-pul*, unde a lucrat mai întâi ca redactor până în 1880 și apoi ca redactor șef până în 1883. Afînd de transformarea Mănăstirii Cozia în pușcărie, acest act de „barbarie politică”, cum l-a numit el, l-a determinat să ia o atitudine vehe-mentă, oglindită în cuprinsul a patru articole apărute în ziarul „Tim-pul” în perioada 12 sept. 1882 — 18 iunie 1883, ziar la care lucra acum ca redactor șef.

În cele ce urmează prezentăm unele fragmente din articolele res-pective, referitoare la această profanare a Mănăstirii Cozia și a me-moriei marelui ctitor al ei.

În numărul din 12 sept. 1882 M. Eminescu a scris următoarele: „Co-zia, unde e înmormântat Mircea I, cel mai mare Domn al Țării Ro-mânești, acela sub care țara cuprîndea amîndouă malurile Dunării până-n mare, Cozia, unde e înmormântată familia lui Mihai Vodă Viteazul, un monument istoric aproape egal în vechime cu țara — ce-a devenit aceasta? Pușcărie!”

Turci și austrieci au ocupat țările (române n.n.) dar pușcărie toc-mai din această Mănăstire n-au făcut (austriecii au ocupat Oltenia în perioada 1718—1739 și deci Mănăstirea Cozia era și ea sub aceas-tă ocupație străină n.n.). A trebuit „roșii”, „naționali” să vie cu ilustul lor Simulescu, ca să facă și asta.

Dar oare Carol Îngăduitorul (Carol I, regele României n.n.) nu va înceta din viață când va sosi sfârșitul prescins de Dumnezeu și regilor și oamenilor de rînd? Oare nu există nici o solidaritate istorică între cel ce poartă azi coroana Țării Românești și cel ce a purtat-o acum cinci sute de ani?

Iată panteonul care se pregătește eroilor și regilor poporului ro-mân — pușcărie. Nu sîntem siliți să-l sfătuiim pe primul nostru mi-nistru să treacă granița la Putna, să vază cum străinii respectă mor-mîntul lui Ștefan cel Mare, cum și azi, ca acum o sută și două sute de ani, candela pururea aprinsă luminează la capul marelui Domn român, că poporul vorbește de el ca și când ieri ar fi trăit?” (În 1882 Mănăstirea Putna se afla sub stăpînirea imperiului austro-ungar n.n.).

Socotim că nu mai sunt necesare comentarii pentru că Eminescu ne scutește prin expunerea sa categorică.

Peste 3 luni, la 4 decembrie 1882, într-un alt articol, poetul va condamna în termeni tot atât de vehemenți lipsa de respect a poli-ticienilor vremii pentru mănăstirea Cozia, iar în articolul din 30 martie 1883 poetul ne dezvăluie că „pleaba de sus” e vinovată de transformarea în penitenciar a Mănăstirii Cozia „pentru a crea o sinecură unei rude a Simulescului”. Iată textul: „... nici un teren al vieții publice n-a rămas nepângărit de apucăturile comune ale acestor plebe de sus. Începînd cu Cozia, locul de repaos al celui mai mare Domn al Țării Românești, prefăcut în pușcărie pentru a crea o sinecură unei rude a Simulescului, nu cunoaștem instituția a cărei esență și rațiune de-a fi n-ar fi fost dezonorală de acești oameni”.

În ziua de 5 iunie 1883 s-a organizat la Iași o serbare cu prilejul dezvelirii statuii lui Ștefan cel Mare. A participat și M. Eminescu și a avut ocazia să asculte discursuri „plate” printre care și pe cel al lui P. Grădișteanu (liberal), plin de laude exagerate la adresa frun-tașilor liberali, discurs care l-a indignat foarte mult pe poet. Întor-cîndu-se la București, el scrie articolul din 18 iunie 1883, în care condamnă din nou transformarea Mănăstirii Cozia în pușcărie.

Din cele de mai sus ne dăm seama de patriotismul poetului, de dragostea lui nemărginită pentru trecutul istoric, pentru voievozii nea-mului nostru, care s-au luptat pentru păstrarea independenței și in-tegrității pămîntului românesc. Eminescu nu putea rămîne indiferent, nu putea accepta ca „Mănăstirea Cozia — un monument istoric a-proape egal în vechime cu țara” să fie profanat și transformat în pușcărie. În articolele sale a luat o atitudine fermă împotriva poli-ticienilor vremii respective, care profanaseră memoria eroilor de la Rovine. Și într-adevăr, intervenția lui M. Eminescu n-a rămas zadar-nică; după cîțiva ani, Mănăstirea Cozia și-a recăpătat menirea și ro-lul ei pentru care a fost zidită de Mircea cel Bătrîn.

Dr. Gh. Mămuraru — medic primar Policlinica Balneară Călimănești

Pașii Lucefărului

(Urmare din pag. 1)

Eminescu dorea, în momentele de cumpănă ale națiunii, ca toți ro-mânii să fie uniți. Pe când lucra la „*Tim-pul*” în București, în 1877, deși era în opoziție, fiind conservator, a scris un foarte frumos articol des-pre trecerea Dunării de către armata română, cu care, se vede, unii conservatori nu prea erau de acord. A venit la el Alexandru Lahovari (1841—1879), conservator, care i-a reproșat: „De ce, domnule Eminescu, nu mai facem opoziție? Ba facem, domnule Lahovari, dar în momen-tele grele prin care trecem, orice bun român trebuie să procedă ca mine”. Lahovari îi întreabă: „Da ce, eu nu sint român?” Eminescu: „Cred că nu, de vreme ce susțineți astfel de lucruri”. Și au mai schim-bat câteva replici politice mai tari, când deodată Eminescu exclamă: „*Tată-tău nu știa nici bine românește, ce-mi tot cânti tu de românism?*” Lahovari a rămas perplex și a plecat. În astfel de situații, când se in-curaja dezbateri între români, Eminescu era necrutător.

Dintr-o relatare a lui I. Scurtu, scriitor născut în Brașov, (1877—+1922) și care a scris mult despre Eminescu, aflăm că printr-un articol scris în „România Liberă” prin 1888 împotriva ministrului Vernescu de la Justiție, a făcut să cadă guvernul. „Deci — scrie I. Scurtu — Eminescu a răsturnat și un guvern”.

Reîntorcîndu-mă doar un moment la chipul omului Eminescu, aș mai adăuga că era și-un bun cîntăreț. Poezia e muzică. Nici nu se putea altfel. Ne-o spun mulți, printre care fratele său Matei și D. Teleor (1858—1920), scriitor productiv, dar nu de prima mână. A scris o cărti-cică: *Eminescu intim* (Bibl. Lumen, 1904). „Eminescu — scrie el — la birtul lui Șerbănescu pune capul între mâini și începea să cînte doine din Ardeal, așa cum le cîntă mocanii și cînta câte o oră întreaga. Ardeleniți aliați la masă plîngeau cu lacrimi”.

Cred că fiind azi în Brașov, vă dați seama că n-am adus întîmplător vorba despre cîntecele lui Eminescu. Iubea doinele ardelenesti. De aici va fi izvorât și nemurtoarea lui Doină: De la Nistru pîn' la Tisa...

Și Caragiale spune că odată, întîlnindu-l pe Eminescu, acesta i-a vorbit „despre India antică”, despre daci, despre Ștefan cel Mare, și — scrie Caragiale — *mi-a cîntat doina*. Nu-i așa că vi se par extrem de interesante și temele și cîntecul lui Eminescu? Și Slavici spune că Emi-nescu „cînta mereu, — așa mai pe șoptite”. Era tot o muzică! Cînta muzica, armonia din el.

Aș mai adăuga doar un singur lucru, bine de spus mai ales copiilor. Teodor V. Stefanelli (1849—1920), scriitor și cunoscut prieten și de o vîrstă cu Eminescu, își aduce aminte că la școală „cele mai bune note le avea Eminescu la religie”. Evident că tot așa fi erau notate și cu-noștințele de literatură română și istorie.

Alexandru Vlahuță încearcă o sinteză asupra „curentului” pornit de la Eminescu, și cred că spusele lui ne-ar putea servi mai bine decît orice concluzie am putea trage noi, și, mai ales, ca să evităm așa că-dere în acel „mititel” care, vorbind despre Eminescu, cere laude pen-tru el!

Nu slăvindu-te pe tine, lăudându-se pe ei!

Așa că să-l lăsăm pe Vlahuță care nu mai poate fi acuzat de așa ceva.

„Marele curent care pornește de la Eminescu (înseamnă) farmecul particular al limbii, meșteșugul de a-și sculpta versul într-o țîrie de vorbe vii, sonore și sugestive, și într-o bogăție de forme necunoscute până la el. Nimeni dintre scriitorii români n-a știut să-și cristaliceze gîndurile în forme atât de severe și desăvîrșite, nimeni n-a ajuns la această fericită descărcare de emoții în versuri de o structură de bronz, de-a lungul cărora găsești cuvinte neașteptate, epitete curioase, care-ți evocă imaginile cu o precizie și cu o intensitate de halucinare. El are împerecheri de vorbe, căderi de fraze și de rime ce-ți dau impresia, firea unei explozii de lumină surprinzătoare. Cum să nu te urmărească și cum să nu fii inconștient stăpînit de această limbă nouă care palpită de-o tinerețe, de-o vigoare și de un colorit uimitor. Din acest punct de vedere Eminescu exercită asupra tinerimii noastre o in-fluență aproape fascinantă...” (textele despre Eminescu din vol. *Ei l-au văzut pe Eminescu*, cit. passim).

Cel dintîi din lume care a scris o teză de doctorat asupra lui Emi-nescu (*Viața și opera*, 1895) a fost un ardelen: Elie Miron Cristea, la Universitatea din Budapesta. Un serios motiv de mîndrie pentru Tran-

„Să ne luminăm popoare!”

(Urmare din pag. 1)

lui Mediu apusean în numele căruia erau arși oameni pe rug, dl. A. Moisin, în articolele arătate și în altele, se chinuie să fabrice o altă istorie a Bisericii Ortodoxe Române și, deci, a poporului român, căci nu se poate vorbi de una fără alta, o altă istorie decât cea trăită, știută și învățată de fiii acestui neam secole de-a rândul, istorie pe care o falsifică într-un mod că se poate de barbar. Citind unele afir-mații pe care dl. Moisin le face în articolele domniei sale, pe care le aruncă asemenea vrăjmașului neghina în semănăturile de grâu (Matei 13, 25), înclinăm să credem că dînsul a studiat istoria românilor și a Bisericii sale cu unii istorici îndreptiști budapeșteni, pricepuți și ei în a ne falsifica tot așa de absurd și jignitor istoria.

Se pare deci că dl. Moisin umblă cu ochii închiși, cu urechile în-fundate și antenele minții rețezate de nu știe și nu vede că „tot ce mîscă-n țara asta, răul, ramul”, după spusa poetului, emană duhul Ortodoxiei, care, precum am văzut, și-a pus profund pecetea pe ființa neamului nostru, începînd de la Sf. Apostol Andrei.

Așa am văzut Ortodoxia și marii corifei ai Școlii ardelen, pe care îi cîntim cu toată evlavia, pentru ceea ce au făcut pentru neamul nostru, și care, din acest motiv mai ales, au fost ostracizați din Blaj, unul, Gh. Sîncei, fiind chiar pîlmuit în fața episcopului Bob. Îndem-năm pe dl. Moisin să recitească cuvîntarea lui Simion Bărnuțiu din 1848, să-și dea seama, dînsul și alții ca dînsul, cum vedea el „uni-rea”, mai exact, dezbateri, de la 1700. „Atît erau de mari relele pe care le suferea națiunea română în urma uniunii (unirii n.n.) încît încă pe la anul 1735 așadar numai peste 35 de ani după făcuta unire, se plîngea amar protopopul unit Nicolar Beianul către episcopul ino-cențiu cu aceste cuvinte: „Tare mă tem că nu vom avea alt folos din unirea aceasta care o am făcut, ci vom rămîne numai cu ura între frați și cu muștrarea cugetului”. Nu mult după aceasta — continuă S. Bărnuțiu — alt protopop predică în biserică aceasta că „i-au înșelat pe români cu unirea”. Și tot S. Bărnuțiu vorbește de „îngămfarea mizerabilă mai ales față de neuniți a blăjenilor”.

Au astfel de îngămfare și extremisme irresponsabile încearcă și dl. Moisin să înșele „pe români cu unirea”, semănînd din nou dezbateri, prin semințele otrăvite ale calomniei, ale falsurilor, ale perversității da-telor istorice, ale discordiei între frați, acum când este atîta nevoie de liniște și armonie.

Dl. Moisin afirmă de pildă că „poporul român s-a născut creștin catolic” (Radical nr. 614), când orice copil care învață acum religie

știe că până la 1054 Biserica creștină a fost una, Catolicismul a apărut numai după această dată. Afîndu-ne în plin imperiu roman, limba latină vulgară a fost vehiculul, alături de limba greacă, prin care s-a transmis Evanghelia. Cele 7 Sinoade ecumenice la care s-a cris-talizat învățătura Bisericii s-au ținut toate în Răsărit, la care au participat și reprezentanți ai Bisericii Romei, din care motiv după ru-ptura de la 1054, Răsăritul și-a zis Biserica Ortodoxă, adică dreptmă-ritoare, credință dreaptă, de la grecescul *ortos* = corect.

Dl. A. Moisin mai afirmă că „Ortodoxia română obține (sublinierea ne aparține) înlocuirea alfabetului latin cu alfabetul chirilic” (Radical nr. 615), ca și când ar fi alergat după el, când orice om de bună credință în ale istoriei cunoaște împrejurările în care a pătruns acest alfabet la noi. Și încă o afirmație: Șaguna este făcut trădător, când se știe ce a însemnat acest om pentru ridicarea românilor transilvăn-ieni, om despre care până și un ministru maghiar și dușman al său a fost nevoit să recunoască faptul că Șaguna are „un cap cât o ju-mătate de țară”, iar N. Iorga îl declară „un cărmuitor de oameni și un îndreptător al vremurilor, cărcăru nu li s-a supus ca exemplarele obiș-nuite ale omenirii, ci le-a întors de pe povârnișul lor spre culmea lui”. Dl. Moisin însă îl vede altfel, cîntînd în coarda unor conaționali care ne pun în spate păcate inventate. Ne mirăm deci cum de n-a urlat hîrtia când au fost tipărite astfel de absurdități.

Ba, astfel de afirmații se încearcă să fie susținute și cu citate din N. Iorga, I. Lupaș, Șt. Meșes și alți istorici ortodocși, întrucît, dacă ar fi să credem ceea ce ne spune dl. Moisin, ne punem firesc întrebarea: Cum de n-au trecut la Catolicism acești istorici?

Trebue să arătăm că textele citate sunt luate trunchiat, rupte de context, pentru că N. Iorga de pildă califică declarația lui Atanasie de unire de la 1701 „cel mai înjositor act public săvîrșit până atunci de un vlădică românesc”. Șt. Meșes a scris cărți despre cele peste 150 de biserici și mănăstiri dărmate de patronii catolici ai d-lui Moisin, pe care îl invităm să vadă cel puțin ctitoria lui Brâncoveanu de la Sămbăta de Sus cum arăta înainte de restaurare, ca și despre zecile de mii de români plecați peste munți pentru a nu fi trecuți cu forța la uniți și a rămîne în Ortodoxia lor, iar I. Lupaș a fost nu numai profesor universitar, ci și protopop ortodox la Săliște, ră-mănînd alături de Biserica sa până în ultima clipă a vieții.

Dacă ar fi să folosim metoda de citare a d-lui A. Moisin, am putea spune că, de pildă, Sf. Scriptură este atee, pentru că în ea găsim afirmația: „Nu există Dumnezeu” (Ps. 13, 1). Numai că această afir-mație este precedată de cuvintele: „Zis-a cel nebul în inima sa: Nu este Dumnezeu!”.

Cine are urechi de auzit să audă!

Gânduri și fapte privitoare la cunoașterea lui Dumnezeu

Pentru toți credincioșii, scopul strădănilor este dobândirea vieții veșnice, iar viața veșnică aceasta este ca să te cunoască pe tine, singurul, adevăratul Dumnezeu, și pe Iisus Hristos, pe care l-ai trimis" (Ioan 17, 3). În acest sens, spune Fer. Augustin în „De civitate Dei”, lib. X, cap. III, că „Dumnezeu este izvorul fericirii noastre... Altă fericire nu avem, decât să ne unim cu Dumnezeu”.

Existența lucrurilor din realitatea înconjurătoare, omul o percepe cu ajutorul celor cinci simțuri. În ordinea firească, o constatare asupra realității poate fi înverdată în conștiință, adică poate fi dovedită până la evidență, dacă se obține pe cale vizuală. Iată de ce, în procesele de cunoaștere, este important aportul prin contemplare cu ajutorul simțului văzului.

Moise, prin care s-a dat Legea (Ioan 1, 17), ajuns pe muntele Horeb, muntele lui Dumnezeu, i s-a arătat Dumnezeu din rugul ce ardea și nu se mistuia, dar „Moise și-a ascuns fața sa, căci s-a temut să caute la Dumnezeu” (Ieșire 3, 6). „Eu sunt cel ce sunt”, a grăit atunci Dumnezeu către Moise, ca să știe să spună fiilor lui Israel, cine este cel ce l-a trimis. Cu alte cuvinte, aceasta înseamnă: Eu sunt Dumnezeu, care există din veci, ca ființă independentă și de Sine existentă.

Într-o vreme în care „cuvântul Domnului era scump și arătărilor erau singuratic”, i s-a descoperit Dumnezeu, prin cuvântul Său, lui Samuil, celui hărăzit Domnului, fără ca Samuil să fi văzut cu ochii săi fața lui Dumnezeu (I Samuil 3, 1—10). În cântarea sa, Ana, mama lui Samuil, a preamărit pe Dumnezeu, prin cuvinte ca acestea: „Nimeni nu este sfânt precum e Domnul... și nu este stâncă de scăpare la fel cu Dumnezeul nostru” (I Samuil 2, 2).

Ajuns în Horeb, în peștera în care a și mas, a fost cuvântul Domnului către Ilie prorocul „și iată Domnul trecea”. Când l-a auzit, Ilie și-a acoperit fața cu manta sa (I Regi 19, 9—13), căci nu putea cuprinde cu privirea strălucirea Dumnezeirii.

În veacurile primare, Nașterea Mântuitorului Hristos era sârbătoare la Epifanie (= sârbătorearea Arătărilor) sau Teofania (= sârbătorearea arătărilor lui Dumnezeu), totodată sărbătorind și Botezul Domnului Hristos, care a prilejuit arătarea în lume a Sf. Treimi: Hristos, Fiul lui Dumnezeu, în apa Iordanului, Duhul Sfânt, pogorât asupra lui în chip de porumb, iar glasul lui Dumnezeu Tatăl, aducând solemnă mărturie: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit” (Matei 3, 17).

Pe muntele Taborului, unde Iisus s-a schimbat la față, înaintea a trei ucenici ai Săi, Petru, Iacob și Ioan, „arătându-le lor slava Sa pe cât li se putea” (tropical Schimbării la față), s-au arătat atunci Moise și Ilie, vorbind cu Iisus. Când, din norul luminos care i-a umbrat, glasul lui Dumnezeu a rostit: „Acesta este Fiul meu cel iubit întru care bine am voit, pe Acesta să-l ascultați” (Matei 17, 5), ucenicii s-au înspăimântat și au căzut cu fața la pământ, „neputând să vadă chipul cel nevăzut” (cântarea la Schimbarea la față).

Întâiul martir al Bisericii creștine, arhidiaconul Ștefan, cuvântând în sinedriu, i-a osândit pe cărturari, pentru că pururea au stat împotriva Duhului Sfânt și n-au păzit legea. Aceasta le-a atârnat toată ura și răutatea lor împotriva lui. În acele clipe „Ștefan, fiind plin de Duhul Sfânt și căutând la cer, a văzut mărirea lui Dumnezeu... și a exclamat — iată, văd cerurile deschise și pe Fiul omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Fapte 7, 55—56).

În drum spre Damasc, Domnul Hristos i s-a arătat lui Saul, într-o lumină din cer, care l-a învăluit ca într-un fulger. Neputincios în fața luminii cerești, Saul a căzut la pământ și a auzit atunci glasul Domnului care i-a zis: „Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești...” (Fapte 9, 5). Tremurând și înspăimântat, Saul a fost fără vedere, timp de trei zile, după care și-a reprimat vederea, umplându-se de Duhul Sfânt și s-a botezat. Convertit în chip minunat, ca „vasale”, sub numele de Pavel, a purtat numele Domnului înaintea neamurilor (Fapte 9, 15). În cadrul celei de a doua călătorii misionare, ajungând în Atena, apostolul Pavel a fost dus de câțiva dintre filozofii epicurei și stoici în Areopag, care era supremul for al intelectualității grecești din acel timp. Acolo a apreciat deosebită cucernicie a Atenienilor și și-a mărturisit starea de spirit pe care i-a produs-o altarul pe care era scris: „Necunoscutului Dumnezeu”... „Eu vă vestesc vouă pe cine voi cinstiți fără să-l știți

(Fapte 17, 22—24). Între altele, le-a spus Atenienilor, că Dumnezeu nu este asemenea cu aurul sau cu argintul sau cu marmora cioplită. El este Creatorul a toate, datorător de viață, Domnul cerului și al pământului, care a pus vremurile sub a sa stăpânire. Dumnezeu poate fi cunoscut, pentru că „nu e departe de fiecare dintre noi, căci în El avem viață, în El ne mișcăm și suntem” (Fapte 27—28).

Referindu-se la vedenii și descoperiri ale Domnului, și cu teama de a nu aluneca pe panta trufiei, același apostol Pavel le scrie Corintenilor: „Cunosc un om întru Hristos care mai înainte cu patru sute de ani... a fost răpit până la al treilea cer... că a fost răpit în rai și a auzit cuvinte de nespun, pe care nu-i este iertat omului să le rostească” (II Corint. 12, 2—4). (Nu greșim dacă spunem, că s-a învrednicit a se bucura de măreția lumii cereștii).

Despre cunoștința noastră de acum, din Biserica luptătoare, spune că este frântură și proorocia noastră tot frântură este. Când însă va veni cea a desăvârșit — în Biserica triumfătoare — ce este frântură va conține... Acum vedem ca prin oglindă, în ghicitoare, atunci însă, față către față, acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin” (I Corint. 13, 9—12).

La bătrânețele sale, cu ochii săi duhovnicești, Sf. Ap. Ioan s-a înălțat ca un vultur, mai presus de norii văzduhului, spre a contempla slava lui Hristos-Dumnezeu, în cadrul celui mai frumos tablou care s-a putut închipui vreodată. „Am văzut un cer nou și un pământ nou — spune apostolul exilat pe ostrovul Patmos — și am văzut cetatea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu... Iată, cortul lui Dumnezeu este între oamenii și va sălășui cu ei și vor fi poporul lui și însuși Dumnezeu va fi cu ei... Cel ce biruiește va moșteni acestea și-i voi fi lui Dumnezeu și el îmi va fi mie” (Apocalips 21, 1—7). În noul Ierusalim „nu va intra nimic păgărit... ci numai cei scriși în Cartea Vieții Mielului” (Apocalips 21, 27). Nici un blestem nu va mai fi... și vor vedea fața lui (Dumnezeu)... Domnul Dumnezeu le va fi lumină și vor împărați în vecii vecilor” (Apocalips 22, 3—5). Aceasta este suprema fericire de care dreptii se vor bucura în veci, cunoscând în mod nemijlocit pe Dumnezeu și bucurându-se de neînmurita dragoste părintească a lui Dumnezeu care va fi împreună cu fiiala dragoste și adorare adâncă a omului față de Dumnezeu.

Pentru cunoașterea lui Dumnezeu, de mare valoare duhovnicească sunt mărturiile aduse de Domnul Hristos, însoțite de confirmările de îndată ale lui Dumnezeu-Tatăl, căci — după cuvântul Sf. Ap. Pavel — „nimeni nu-și ia sieși cinstea (de arhiereu în veci), ci dacă este chemat de Dumnezeu...” (Evrei 5, 4). Domnul Hristos este Cel prezis în Lege și profeți. „Iată, viul în suul cărții scris este pentru mine,

ca să fac voia ta, Dumnezeule” (Evrei 10, 7). Pentru că la Dumnezeu, „părintele luminilor... nu este schimbare sau umbră de mutare” (Iacob 1, 17). Dumnezeu-Tatăl confirmă, într-un prezent veșnic, nașterea din veci a Fiului, Cuvântul lui Dumnezeu: „Fiul meu ești Tu, eu astăzi te-am născut” (Evrei 5, 5).

Datorită caracterului specific al Ortodoxiei, la praznic împărătesc, nu serbăm doar o aniversare, ca simplă aducere aminte a unui eveniment ce a avut loc în viața lui Hristos, Dumnezeu și om, înainte cu aproape două milenii. La Crăciun, creștinul ortodox trăiește evenimentul nașterii Domnului nu ca un eveniment din trecut, ci ca având loc aievea, în prezent, deci în condițiile contemporaneității cu Hristos Domnul. „Hristos se naște, mărit-l, Hristos din ceruri întâmpinați-l” (Catavasi la Nașterea Domnului) și „Astăzi se naște Hristos în Vitelem din Fecioara, astăzi cel fără început se începe și Cuvântul se întrupează” (la hvalite), iar în conducac praznicului: „Fecioara, astăzi, pe cel mai presus de ființă naște și pământul peșteră celui neapropiat aduce”; toate acestea sunt exprimate la timpul prezent. Creștinul evlavios se roagă ca Iisus Hristos să se nască și să se sălășuiască și în Betleemul sufletului său, ca să se închine și să-l cunoască pe Răsăritul cel de sus.

Dumnezeu, mai presus de timp și spațiu, nu este obiect al intuiției omenești. Cunoașterea despre Dumnezeu a dobândit-o omenirea în mod spontan, din Revelațiunea generală și din cea specială, desăvârșită în Iisus Hristos. Cu claritate este exprimat acest adevăr în cântarea bisericească: „Pe Dumnezeu a-L vedea nu este cu putință oamenilor, dar prin tine, Preacurată, s-a arătat oamenilor Cuvântul întrupat”.

Organul cunoștințelor religioase este credința, ca simț religios, pentru percepția supranaturală. Credința este simțul despre Dumnezeu, prin care creștinul intră în legătură vie cu Dumnezeu, îl simte aproape pe Dumnezeu, prezența și influența lui. Fără acest simț, omul nu poate sesiza apropierea și influența lui Dumnezeu, după cum orbul nu poate percepe

(Continuare în pag. a 4-a)

Prof. Petru Dumitrescu

BIBLIOGRAFIE:

- 1 Svetov P., *Învățătura creștină în expunere apologetică*, trad. de Bejan St. și Tomescu C., vol. I Chișinău, 1935, p. 394.
- 2 Popovici E., *Istoria Bisericească universală*, trad. de A. Mirosescu, cartea I-a, ed. II, București, 1925, p. 414.
- 3 Vuilleumier J., *Apocalipsul*, trad. de Florea D. și Demetrescu St., București, 1946, p. 7—8.
- 4 Gheorghiu V., *Introducere în științele cărții ale Testamentului Nou*, Cernăuți, 1929, p. 732 și 756.
- 5 Andrutso H., *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, trad. de D. Stăniloae, Sibiu, 1930, p. 40 și 43.

Protecția orfanilor și a altor defavorizați social...

(Urmare din pag. a 2-a)

tămă libertatea conștiinței religioase iar pericolul constă în asimilarea prin maghiarizare a națiunilor nemaghiare”. S-au convenat ecouri ale protestelor în presa franceză și germană. S-au exprimat și opinii în favoarea proiectului (T.R. nr. 9, 10/1893), s-a salutat înființarea azilelor în Sibiu, Brașov, Alba Iulia.

Așlăm din paginile *Telegrafului român* nr. 10—17/1943, 20/1945, informații despre instituțiile de ocrotire existente în toate provinciile României. Din sec. XIII și XIV datează bolnițele de pe lângă biserici și mănăstiri, ospici și calicii. Spitalele — Coltea, Pantelimon din București (1714, 1735) și Sfântul Spiridon din Iași (1757) au îndeplinit și funcții caritabile de ocrotire a sărmanilor și orfanilor. Așezămintele de pe lângă Biserica Domnița Bălașa și Biserica Tuturor Sfinților vor deveni, în vremea lui Al. Ipsilanti, Orfanotrofia din București. Prin Regulamentele organice s-a creat „casa copiilor aflați”. În București s-au înființat orfelinatele Pantelimon (1817), azilul Elena Doamna (1862), Institutul Maternității (1839), Leagănul Sfânta Ecaterina (1897). În Ardeal, în a doua jumătate a secolului XVIII și în secolul XIX s-au înțemeiat și au funcționat azilurile și orfelinate în Sibiu (1767, 1876), Cluj (1872), Arad (1873), Oradea (1887), Brașov (1877), Alba Iulia, Beiuș, Dej, Gherla, Lugoj, Târgu Mureș. Existau orfelinate în Chișinău, Cernăuți.

Telegraful român a informat despre înființarea orfelinelor, a

creat opinie în favoarea sentimentelor caritabile. Aflăm despre actul de binefacere al Regelui Ferdinand de a înființa un orfelinat pe moșia sa Slobozia-Zorleni (județul Tutova) în 1898 (T.R. nr. 116/1898, *Orfelinatul Ferdinand*).

S-au publicat anunțuri legate de intenția înființării orfelinelor greco-ortodoxe din Sibiu, inițiative de colectă pentru înființare și întreținere. Au contribuit cu bani Regina Maria (120 000 coroane), autoritățile Bisericii, membrii ASTREI și alte persoane particulare (T.R. nr. 136, 137, 138/1915, 2, 20—40, 30, 43/1916, 17/1919). Din statute (T.R. nr. 12/1916) reiese că preferați au fost orfanii de război. Fondul (colecte, donații, impozit general) va fi administrat de Consistoriul arhidiecezan Sibiu.

La Blaj s-a înființat un orfelinat greco-catolic în 1916 (T.R. nr. 16/1916). În Brașov, din inițiativa Uniunii Femeilor Române, s-a înființat un orfelinat de fete numit Orfelinatul Reunirii de Femei Române din Brașov (T.R. nr. 45/1916).

Sunt numeroase apeluri, aproape în fiecare număr al *Telegrafului român*, pentru strângerea colectelor, apeluri pentru sensibilizarea opiniei publice pentru soarta orfanilor. Exemplificăm: T.R. nr. 136—137, 138/1915, 2, 16, 20—40, 43, 45/1916, 82/1918, 11/1921, 39—40/1923, 21/1943, 40—41/1945, 17—18, 29—32, 35—38, 41—42/1946, 1—2, 17—18, 33—36/1947, 1—2/1948 s.a. În 1916 a apărut inițiativa de înființare a Societății de ocrotire a orfanilor, ratifica-

Erezii și secte din România*

Martorii lui Iehova. Între cele mai active secte, care acționează mai mult în ascuns dar cu multă insistență și în țara noastră, se numără și „Martorii lui Iehova”. Aceasta este una din denumirile sectei. Adepții ei s-au numit „Russeliști”, după numele întemeietorului, „Mileniști”, ca unii care răspândesc învățătura despre „mileniu”, sau „Studentii în Biblie”, ca unii ce ar studia mai serios decât ceilalți Biblia și în fine „Martorii lui Iehova”, ca singurii martori ai lui Iehova. De fapt, este vorba despre o organizație internațională care oficial este înregistrată și cunoscută ca „Watchtower Bible and Tract Society” (Societatea Biblică Turnul de Veghere).

Secta a fost înființată de un anume Charles Taze Russell, un american fără studii deosebite, născut în anul 1852 aproape de Pittsburgh, statul Pennsylvania, dintr-o familie de emigranți irlandezi presbiterieni. Fără a avea vreo formație teologică, înființează în 1870 un grup de studiu al Bibliei, al cărui membri îl numesc și-l recunosc ca „pastor”. În 1879 Ch. Russell publică pentru prima dată revista „Turnul de veghere al Sionului” („Zion's Watchtower”), prin intermediul căreia își răspândește învățăturile răcite. Inițial legat de mișcarea adventistă, Russell s-a desprins de aceasta și a început să-și lanseze propriile calcule în legătură cu cea de a doua venire a Mântuitorului, fixând mai multe date până la moartea sa: 1874, 1914, 1915, toate infirmate de realitate. De fapt Martorii lui Iehova dețin recordul absolut în calculele privind fixarea datei celei de a doua veniri: 1918, 1925, 1941, 1975, etc.

După moartea lui Russel, în 1916, la conducerea sectei a venit Joseph Franklin Rutherford, un bogătaș, care într-o broșură intitulată: „Milioanele ce trăiesc acum nu vor muri niciodată”, vestea pe toată lumea că cei ce nu vor muri până în anul 1925 — dată prevăzută de el pentru venirea Mântuitorului — nu vor muri niciodată. Rutherford a rămas până la moarte la conducerea sectei (1942). I-a urmat Nathan Knorr (1924—1977), în timpul căruia secta a cunoscut cea mai mare creștere a numărului de adepți, de la 115 000 la peste 2 000 000. În 1961 a apărut propria lor traducere a Bibliei în limba engleză („The New World Translation of Holy Scriptures”) în care-și introduc erorile lor, cea mai grosolană fiind aceea că Iisus Hristos nu este Dumnezeu, ci una dintre creaturi. Actualul președinte al organizației este Frederick W. Franz, sediul mondial central al sectei fiind în New York, în cartierul Brooklyn, unde dețin clădiri, tipografii moderne, etc. Fiecare dintre președinții acestei societăți, pentru a întreține zelul și entuziasmul adepților săi, a avansat calcule proprii în legătură cu cea de a doua venire a Mântuitorului și cu întemeierea împărăției de o mie de ani pe pământ. Astfel, Ch. Russell, după câteva calcule, ce nu s-au adevărat în timp, anunță pe adepții săi că de fapt Hristos a venit în chip nevăzut în anul 1874, cei morți în Hristos ar fi înviați în 1878, iar în 1914, după 40 de ani de la venirea lui Hristos, în care timp și-a adunat aleșii, ar fi urmat să învie Avraam, Isaac și Iacob și să se instaureze împărăția iudaică de o mie de ani, perioadă în care avea să domnească pacea pe întreg pământul. Anul 1914, nu numai că nu a adus pacea, ci, dimpotrivă, războiul. Russel s-a dovedit profet mincinos, dar succesorul său la conducerea organizației, bogătașul Joseph Franklin Rutherford, reconsideră calculele pentru a nu pierde adepții, așa încât, după el, a doua venire s-a întâmplat în anul 1914, prima înviere din morți ar fi urmat să aibă loc în 1918, iar învierea lui Avraam, Isaac și Iacob, pentru a prelua conducerea lumii, în 1925. Mult mai sigur pe profețiile sale, Rutherford construiește și casa unde aveau să fie găzduiți distinși oaspeți. Cel de al treilea președinte, Nathan Knorr renunță la credința că vor veni la conducerea lumii Avraam cu ai săi și spune că acești „conducători” există deja, ei identificându-se cu conducerea organizației lor. Knorr refacă și el calculele și în 1961 începe să predice că anul 1975 va fi cel mult așteptat pentru că atunci se împlinesc 6000 de ani de istorie umană și cum fiecare zi de creație la Dumnezeu durează 1000 de ani, dacă la cei 6000 împliniți se mai adaugă o mie ai împărăției pe pământ, atunci desigur că anul 1975 va fi decisiv. Trecând și anul 1975, fără să se întâmple nimic, s-a declanșat o criză puternică în cadrul sectei, care a făcut ca aproximativ un milion de adepți să o părăsească. Criza se pare că nu a fost întru totul depășită, din moment ce Societatea „Turnul de veghere” nu îndrăznește să lanseze un alt termen care să țină aprins entuziasmul și zelul celor aproximativ 3 800 000 de adepți (în 1988), ce lucrează fără zăbăvă pentru răspândirea publicațiilor lor tipărite în multe limbi străine și pentru cucerirea de noi adepți, ce la rândul lor urmează a deveni fideli și sânguricioși soldați în folosul organizației, devenită una dintre cele mai bogate din lume.

Adepții acestei secte sunt obligați să asculte de conducerea lor, devenind instrumente oarbe în mâna acesteia. Dacă cineva ar îndrăzni să nu se supună fără condiție ordinelor ce vin din Brooklyn, atunci este declarat „răzvrătit împotriva lui Iehova”, alungat din „adăpostul” organizației lor și aruncat în „organizația lui Satan”, care cuprinde tot ceea ce nu face parte din această grupare. „Lucrearea” fundamentală a iehoviștilor este de a aduce cât mai mulți oameni în „singurul adăpost”, care este secta lor. De aceea „Martorii lui Iehova” umblă din casă în casă, ca să-l determine pe oameni să intre în secta lor, împărțindu-le din belșug publicațiile Societății „Turnul de veghere”. Toți adepții acestei secte, fără excepție, sunt angajați în răspândirea acestor publicații cu credința că așa îndeplinesc „lucrearea lui Iehova”. Un calcul simplu ne lămurăște de ce conducătorii sectei au concentrat toate forțele în această direcție. Dacă cei 3 800 000 de membri ai sectei vor cumpăra pentru ei înșiși cele două publicații

(Continuare în pag. a 4-a)

* Din broșura: „Biserica și sectele”, Tesalonica, 1992, p. 29.

Au venit americani la Sibiu!

Doamnelor și domnilor*,

Multumesc D. Rector că, deși fiind a Cambridge-man (un fost student la Cambridge, Anglia) iar eu de la o Universitate rivală (Oxford), mi-a dat totuși și mie cuvântul!

E semn că intenția D. Sale e să lărgească semnificația festivității la care vom participa astăzi, de la nivelul Universității, la nivelul orașului și mai mult, oraș în care intră ca o componentă importantă și Biserica Ortodoxă, Biserica tradițională a neamului românesc. Aceasta cu atât mai mult cu cât în tânăra Universitate sibiană a intrat și Facultatea de Teologie, de altfel cea mai veche instituție universitară din Sibiu. Are peste 200 de ani.

Fără îndoială, în gândul Senatului Universitar, cel dintâi considerent în hotărârea de a acorda un înalt titlu universitar D-lui ambasador al Statelor Unite ale Americii a fost acela de a onora omul de știință, universitarul, dar când acesta este și un diplomat de recunoscută calitate, considerentele acordării acestui titlu se pot înmulți, și nu fără reale îndreptățiri.

Biserica salută inițiativa Universității și o fericită. De ce? Pentru că Biserica vede în astfel de inițiative partea lor de comunicare culturală între oameni și țări, dar și semnificația lor spirituală. Oamenii care se apropie în câmpul culturii, al științelor, al artelor, în tot ce e frumos și bun, realizează comuniuni, apropieri, or, aceasta înseamnă a realiza comuniuni spirituale, căci, chiar nenumit, Dumnezeu este prezent în tot lucrul bun, în orice comuniune. Comuniunea culturală, științifică, artistică, apropiere oamenilor și popoarele chiar mai mult decât tratatele. Tratatele sunt mai mult o consecință, apar atunci când apare voința de comuniune. Aceasta duce la pace între oameni și popoare, promovează spiritul creator, colaborarea, efortul comun, îndepărtând omenirea de distrugeri și conflicte. Acestea, conflictele, vin din incapacitatea de comuniune și, așa zice eu, vin încă dintr-o carentă de cultură și inteligență. În privința aceasta eu sunt socratic. Oamenii fac răul din neștiință. Violentele vin din imaturitate și din incapacitatea minților de a rezolva ele conflictele. Răul e dovada imaturității omenirii. Afară de cazul când omenirea cade sub influența diavolului. Atunci răul e și dovadă de imaturitate spirituală. De aceea trebuie să salutăm binele, comuniunea, ca pe o lucrare a scânteii divine în noi. Și ca o biruință a minții omenești ajunsă la maturitate. Și să salutăm ac-

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Transilvaniei

* Cuvânt rostit la Univ. din Sibiu, la 1 iunie 1993, cu prilejul acordării titlului de dr. h.c. d-lui John R. Davis Jr., ambasadorul S.U.A. la București.

Învățătura creștină despre iad

O recentă statistică publicată într-unul din marile cotidiane ale lumii arată că numărul celor care cred în viața de apoi în general și în iad în special este foarte mic.

Dar, oare conținutul învățăturii creștine descoperite nouă prin însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat, Mântuitorul Iisus Hristos, depinde de părerile cuiva și, poate fi el judecat în lumina unor date statistice mai mult sau mai puțin concludente?

Un scriitor ateu, din zilele noastre, L. Boif, scria undeva: „eu, dacă aș putea, aș vesti tuturor această nouăte: iadul e o născocire a preoților pentru a ține subjugat poporul. E un instrument de teroare inventat de religii pentru a garanta privilegiile și situațiile lor puternice”.

Dacă aș putea, aș vesti acest lucru și ar însemna cu siguranță o eliberare pentru întreaga omenire. Dar nu o pot face!”

Filozoful Bernard Russel reducea toate argumentele lui împotriva creștinismului la unul singur. „Evanghelia și Biserica vorbesc nu numai despre fericirea veșnică ci și despre osândă veșnică; eu însă nu pot să cred în iad. Deci nu cred nici în Hristos, nici în Biserica”. „Dreaptă” judecată — logică a struului care, precum este știut, atunci când vede primejdia își bagă capul în nisip. Și lista ar putea continua.

Dar ce să ne mirăm de „filozofii” trecuți sau prezenți care afirmă astfel de idei privitoare la inexistența iadului, când teologii și predicatorii renumiți „oco-

lesc” cu grijă această temă ca nu cumva să supere urechile ascultătorilor, dar făcând aceasta nici nu-și dau seama că nu fac altceva decât să mutilize grav Evanghelia.

Ce este iadul? Iată o întrebare pe care și-o pune orice om fie el credincios fie necredincios. Coranul, carte de căpătâi a religiei islamice răspunde cu o precizie de invidiat la această problemă: „osândiții sunt afundați în smoală, sunt fierți în apă clocotită, în cazane de aramă”. Teologii musulmani știu „exact” că focul din iad e de șapte ori mai puternic decât cel de pe pământ, că durează o mie de ani până să ia culoarea roșie, apoi o altă perioadă de o mie de ani până devine albastru și apoi după o altă mie de ani devenind negru.

La fel cu iadul lui Mahomed e cel al lui Budha — e împărțit în 272 de secții, fiecare fiind destinată unei anumite cazne. Biserica creștină ne învață că iadul este un loc și o stare în care se află după moarte, sufletele celor necredincioși. Iadul e o stare și un loc dar nu de fericire asemenea raiului ci una de durere și de suferință. Din punct de vedere creștin însă iadul nu este o protecție în cealaltă lume a celor mai mari chinuri de pe pământ, cu draci cu coarne și cu furci care întorc pe o parte și pe alta pe păcătoși așa cum ne este prezentat în broșurile ieftine ca preț dar ieftine și de idei care circula astăzi. Iadul rămâne „inefabil et tremendum myste-

(Continuare în pag. a 4-a)

Arhid. Dumitru Bălănt

ITINERAR PASTORAL

— Sâmbătă, 5 iunie 1993, P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul a slujit Sf. Liturghie la schitul Păltiniș, după care a oficiat un parastas la mormântul lui C. Noica, în prezența fiului său, părintele Rafael, vițetului în mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul (Essex, Anglia). În aceeași zi, P.S. Sa a vizitat schitul de la Sibiel.

— Din încredințarea I.P.S. Sale, de Rusali P.S. Serafim a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană (slujba a fost transmisă în direct pe postul național de Radio). În aceeași zi, P.S. Sa a participat la Marea Adunare a Oastei Domnului de la mormântul pr. Iosif Trifa, robind un bogat cuvânt de învățătură.

— A doua zi de Rusali, P.S. Serafim a resfințit, din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie, biserica monument istoric cu hramul Sf. Treimi din Vale (prot. Săliște). Despre acest eveniment se publică separat un scurt reportaj. După masă, vecernia a fost săvârșită la Săcel. Prin grija preotului paroh Virgil Barbu s-au distribuit credincioșilor prezenți icoane și cărți de rugăciuni. S-a făcut de asemenea procesiune și rugăciune pentru ploaie.

— A treia zi de Rusali, P.S. Episcop Serafim a săvârșit Sf. Liturghie la schitul „Chilii” de la Sibiel, unde se nevoiesc cu multă răvnă tinerii viețuitoare. A fost săvârșită și Taina Sf. Maslu pentru mulțimea de credincioși care s-au adunat la acest Praznic al schitului. În aceeași zi, s-a săvârșit Vecernia la schitul de la Orlat, care se ridică prin osteneala monahilor Macarie și Varlaam, ajutați de credincioși din sat și din alte părți.

— Duminică 14 iunie 1993, P.S. Serafim a slujit Sf. Liturghie în satul natal Boholt, după care a oficiat parastasul de 6 săptămâni de la moartea tatălui P.S. Sale.

După masă, P.S. Sa a participat la Taina Sf. Maslu de obște în parohia Pojorta, iar seara a săvârșit vecernia și tundera în monahism a fratelui Vasile de la mănăstirea de la Dejani.

Diac. Dumitru Dura

Gânduri și fapte privitoare la cunoașterea lui Dumnezeu

(Urmare din pag. a 3-a)

lumina soarelui. Influența lui Dumnezeu asupra sufletului evlavios este asemenea fenomenului de răsfângere a luminii soarelui în picătura de apă.⁶

Calea către credință o găsește creștinul în experiența moral-religioasă, în curăția inimii și a minții. Pe cei curați cu inima i-a fericit Domnul Hristos în Predica sa de pe munte, că ei vor vedea pe Dumnezeu (Matei 5, 8). Pentru curăția inimii, împreună cu psalmistul, se roagă toți cei osteniți și împovărați, zicând: „Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeu, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntrul ale mele!” (Psalm 50, 12). La curăția inimii pruncilor s-a referit Mântuitorul, când a mustrat pe cărturarii și farisei care deși martori la multe semne și minuni, cu toate acestea nu s-au îndreptat: „Doamne, ... ai ascuns acestea de cei înțelepți și le-ai descoperit pruncilor” (Matei 11, 25).

Potrivit cuvântului Sf. Ap. Pavel (Romani 5, 1—2), creștinul binecredincios preluiește după cuviință darul care este îndreptarea din credință, cu toate roadele sale, întru nădejdea mării lui Dumnezeu.

Creștinismul a pogorât pe Dumnezeu în sufletul omenesc și

în el a stabilit legătura cu Dumnezeu prin viața întru Hristos. În afară de aceasta, creștinismul a dat și o dovadă empirică despre Dumnezeu, prin viața lui Hristos pe pământ, prin arătarea istorică a lui Dumnezeu în timp. Dacă viața întru Hristos, ca trăire interioră, este deschisă pentru credincioși, dar este închisă pentru necredincioși, atunci nimic nu-i împiedică pe aceștia din urmă să recurgă la experiența istorică, a mărturisirii despre Dumnezeu, dată prin Hristos-Domnul.⁷

Bucuria de a-L vedea pe Domnul Hristos, față de față, și unirea cu El sunt rezultatul strădănilor creștinești. O astfel de bucurie o dă Dumnezeu numai celor care au voit-o, au iubit-o și au dorit-o în mod fierbinte, și care i-au simțit lipsa, atunci când n-au avut-o.⁸ De mare folos duhovnicesc este continua strădanie de a păstra curăția inimii, ca rod al îndreptării minții către Dumnezeu.⁹

6 Svetlov P., op. cit., p. 336—337.

7 Ibidem, p. 350.

8 Cabasila N., *Despre viața în Hristos*, trad. de T. Bodogae, Sibiu, 1946, p. 45.

9 Ibidem, p. 163—164.

Resfințirea bisericii din Vale, prot. Săliște

În salba de așezări marginene, așezată într-o scobitură de deal, nu departe de Săliște, se află și parohia Vale, atestată documentar încă din anul 1363.

Ridicată în locul alteia de lemn, actuala biserică-monument istoric, cu hramul Sf. Treime e zidită în anul 1763, pictată fiind în interior și exterior de Stan Zugrăvu și Ioan Zugravu, originari din Poplaca și Rășinari. În 1848, biserica a fost mărită cu actualul altar și horele din fața sa.

Din parohia Vale au ieșit personalități ilustrate, între care poetul Ioan Băilă, autorul „Imnului Unirii României Mari”, familia Băilă având relații apropiate și cu marele mitropolit Șaguna, care a ceretat de multe ori această parohie.

Prin jertfa credincioșilor din Vale și contribuția unor instituții, cât și prin alergăturile și dăruirea actualului paroh, Ioan Munteanu, în ultimii ani bisericii i s-au făcut reparații capitale, pictura veche din interior a fost restaurată de către dl. L. Ciungan, iar altarul și horele au fost pictate din nou de pictorul Oscar Ionescu.

Astfel reînnoită, monumentală biserică din Vale a fost resfințită, din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie al Transilvaniei, plecat peste hotare, de către P.S. Episcop-vicar Serafim Făgărășanul, luni, 7 iunie 1993, a doua zi de Rusali.

Răspunsurile au fost date de un cor restrâns al studenților teologi din Sibiu și obștea credincioșilor.

Tot cu acest prilej a fost sfințită o cruce ridicată în amintirea eroilor din Vale căzuți în cele două războaie mondiale.

La priceasnă a predicat P.C. cons. Gh. Papuc, iar la sfârșitul Sf. Liturghii au vorbit: P.C. prot. R. Roșca (Săliște), P.C. prot. D. Luca (Sibiu) și C. pr. paroh I. Munteanu, care a făcut un istoric al parohiei și bisericii, din care am spusit și datele de mai sus, și a mulțumit lui Dumnezeu pentru purtarea Sa de grijă și tuturor celor ce i-au stat în ajutor în lucrările executate la biserică.

Cuvânt de învățătură a rostit apoi P.S. Episcop-vicar Serafim.

Parohia Vale urmează să fie vizitată și de I.P.S. Mitropolit Antonie, care va acorda și distincții cuvenite preotului și unor credincioși din Vale.

Au venit americanii la Sibiu!

(urmare din pag. a 3-a)

tul și ceremonia la care vom participa astăzi, ca pe niște dovezi de maturitate, de cultură. Și de spiritualitate.

Domnule ambasador, vă felicit pentru înaltul titlu ce vi s-a acordat.

Ne bucurăm că sunteți în mijlocul nostru și în centrul sărbătorii de azi, pe care, de fapt, Dv. ne-o oferă.

Deși ca om al Bisericii ar trebui să mă înfrânez, trebuie să vă mărturisesc, doamnelor și domnilor, că ceremonia de azi mă face și puțin invidios. Vă veți întreba de ce. Pentru că îmi vine în minte un episod similar petrecut mie. Acum câțiva ani, înainte de revoluția din 1989, Facultatea de Teologie a Univ. din Presov, din vechea Cehoslovacie, mi-a acordat și mie titlul de dr. h.c. Titlul mi-l rămas, dar autoritățile comuniste române, ale vremii, nu mi-au permis să merg la ceremonie. Am fost sfătuit ca în ziua în care acolo se organizează totul, invitații, recepții, cuvântări etc. am fost sfătuit să îmi bolnav! Și totul s-a petrecut fără mine. Cineva nu promise încă un doc-

torat din Cehoslovacia, mi s-a sosit, și nu puteam să primesc eu unul, înaintea lucrurilor pe care probabil nici sibienii nu le știu.

Dv., d. ambasador, aveți bucuria de a fi de față, fiindcă veniți dintr-o țară liberă, care nu v-a putut sili să vă declarați bolnav, și acum, veniți într-o țară liberă. Și ne bucurăm și noi. Eu mă voi imagina o clipă în locul Dv. și îmi va trece invidia. O voi contopi cu bucuria Dv. care va fi și a noastră.

Doamnelor și domnilor,

Cei mai în vârstă dintre noi, și mai ales, cei care am trecut și prin Jilave, ne aducem aminte cu câtă speranță i-am așteptat pe americani în anii noștri grei, sub dictatură. Ba că vin la întâi ale lunii următoare, ba că la cinci-sprezece!

Am onoarea de a vă înștiința, doamnelor și domnilor, că, iată, acum, la întâi iunie, deci totuși la un întâi, americanii au venit în sfârșit, la Sibiu! Fiți bine veniți d. ambasador.

Vă mulțumesc tuturor pentru atenție.

Erezii și secte din România

(urmare din pag. a 3-a)

principale ale sectei care apar de două ori pe lună, aceasta înseamnă un număr de exemplare vândut pe an de 3.800.000×4×12. Dacă mai adăugăm faptul că fiecare membru mai cumpără câte 10 exemplare pentru a face cu ele propagandă, este lesne de închipuit ce venituri uriașe se fac. La fel se întâmplă și cu cărțile publicate de Martorii lui Iehova, fiecare dintre acestea au un tiraj cel puțin egal cu numărul membrilor săi. De aceea își pot permite să împartă material propagandistic gratuit, fără zgărcenie, pentru a câștiga noi adepți, pentru că odată câștigați aceștia devin ei înșiși o sursă garantată de venit permanent și lucrători neobosiți pentru interesele organizației. Nu mai încap aici o îndoaială că sub masca unei organizații religioase se ascunde una din cele mai mari întreprinderi economice bazate pe o îngrozitoare exploatare a credulității adepților săi, transformați printr-o strategie bine pusă la punct, în ființe fără voință proprie care execută orice dispoziții sau ordine primite de sus, cu un fanatism rar întâlnit și foarte periculos, nu numai din punct de vedere religios, ci și din punct de vedere social. Este suficient să amintim că după credința Martorilor lui Iehova, orice organizație în afară de cea a lor este satanică, fie că este organizație de stat sau chiar statul în sine, fie că este organizație socială, politică, culturală sau orice caracter ar avea, totul este în minile lui Satan, afară de „adăpostul” lor.

Cât despre convingerile lor religioase, acestea sunt atât de răcite față de dogmele creștine, încât cu greu ar putea cineva să-i recunoască fie și caracterul de sectă creștină. Aceasta pentru că „Martorii lui Iehova” resping principalele învățături și practici ale credinței, care stau la baza vieții creștine a Bisericii dintotdeauna. După ei, *Iisus Hristos este o creatură a lui Dumnezeu pe pământ. El n-ar fi înviat, ci în locul lui a înviat Arhanghelul Mihail. Duhul Sfânt este o energie a Tatălui. Nu există nemurire, nu există răi și iad. Resping biserica, precii, icoanele, slinții, crucea. Nu au un cult propriu-zis, acesta fiind înlocuit de răspândirea produselor Societății „Turnul de veghere”.*

La noi în țară secta „Martorii lui Iehova” a pătruns mai întâi prin mediile maghiare în Ardeal. Un român din America, Ioan B. Sima, molipsit de doctrina „Martorilor” este trimis în România, în 1920, să organizeze secta, dar acesta convingându-se de nesinceritatea ei o părăsește în 1927, denunțându-i toate planurile. Conducerea sectei a fost luată de niște unguri. Propaganda și-o susțin prin revista „Turnul de veghere” și prin broșuri și foi volante ce nu au nume de autor, de editură, nici data și locul apariției. La adunările lor folosesc cântări din cartea „Imnurile zorilor mileniului”.

pentru voi un ideal cum a fost cazul cu mine. În definitiv ce îi va folosi unui om pe cealaltă lume faptul că a fost cel mai bun sportiv al tuturor timpurilor? Ce deosebire este între acest fapt și a-i câștiga pe alții pentru Hristos!

Ah! Dacă n-ați gustat niciodată această bucurie, cereți Tatălui să v-o dăruiască și veți ști atunci ce înseamnă adevărata bucurie. Timpul e scurt pentru a-i salva pe oameni de la iad, mai târziu acest lucru nu va mai fi posibil!

Noi, cei care ne numim creștini, să facem acest lucru nu pentru

o cunună care se vestejește” (I Cor. 9, 24—25) ci pentru a împărați în veci cu Hristos căci El a făgăduit „Celui ce va birui îi voi da să șadă cu Mine pe scaunul Meu de domnie, după cum și Eu am biruit și am șezut cu Tatăl pe scaunul Lui de domnie” (Apoc. 3, 21). Amin!

Semnalăm... Semnalăm...

● Hervé Legrand, catolic, publică în revista IREN'KON o ediție de părinte de la Mănăstirea Cheveloghe din Belgia articolul: „Une éventuelle relance de l'unitarisme pourrait-elle s'appuyer sur Vatican II?” cu subtitlu: „Quelques enjeux ecclésiologiques de la crise actuelle autour des Eglises unies” (nr. 1, 1993, p. 7—37).

Autorul se întreabă dacă e posibilă revitalizarea Bisericii unite, pornind de la hotărârile Conciliului II Vatican.

Trebuie să remarcăm că studiul e serios, informat, obiectiv și „civilizat”, dacă un studiu poate fi numit așa. Dacă îl comparăm cu scrierile uniților de la noi, pe care ne abținem de la a le califica, acesta poate fi numit „civilizat”. Nici urmă de siluire a istoriei, nici urmă de convertire a Teologiei în politică și în polemică suburbană, nici urmă de procese de intenție argumentate cu răstălmăcirii. Totul e studiu și dorință de clarificare a problemei unite, în contextul dialogului actual dintre Ortodoxie și Catolicism.

Autorul constată o criză în eclesiologia Bisericii unite și încearcă s-o identifice și să-i caute remedii. Mai întâi constată deschiderea Catolicismului față de Ortodoxie în documentele Consiliului Vatican II. Cele două Biserici sunt Biserici-surori „legitime” (p. 28), deci au statut eclesial egal. Ce statut pot avea Bisericele unite? se întreabă el. Între cele două Biserici-surori, cea unită nu-și poate justifica un statut eclesial anume. Hervé Legrand e de acord cu Declarația de la Freising (vezi Doc. cath. 87, 1990, p. 827) că uniaticismul „nu poate fi metodă de căutare a unității, pentru că se opune Tradiției comune a celor două Biserici ale noastre”.

Pornind de aici și de la Vatican II autorul constată: I. O revitalizare a uniaticismului ar compromite în chip larg fraternitatea creștină redescoperită între cele două Biserici, Catolică și Ortodoxă. Ar însemna să plăm în irealism, zice el. Citează pe iezuitul francez Philippe de Régis care imaginează un asalt de convertire la Catolicism a răsăritenilor (în special a rușilor), prin uniaticism-catolicism, cu pretenția că mântuirea e numai în Catolicism. Philippe de Régis prevede un eșec și o reacție puternică din partea ortodocșilor. Aceasta va duce la rupturi noi, nu la unitate. „Dumnezeu să ne ferească de așa ceva”, încheie Philippe de Régis (Irenikon, p. 30).

Hervé Legrand împărtășește aceeași opinie, adăugând că o astfel de lucrare prozelitistă „ar dauna profund mărturiei creștine în toată Europa” (p. 30).

În măsura în care Bisericele Catolică și Ortodoxă își vor activa sentimentele și credința de Biserici-surori, numai atunci uniaticismul se va putea alinia la aceeași Teologie, dar: „sans relancer l'unitarisme” — fără a relansa uniaticismul. Hervé Legrand crede că uniții ar trebui să participe la dialog, ca să priceapă ce a fost Vatican II, de la care ei au lipsit. E drept. I-am amintit încă că au lipsit cei din țările răsăritene, dar cei din Orientul Mijlociu au participat. Probabil că a presupus acest lucru căci, mai departe, arată că uniții nu trebuie priviți toți ca fiind la fel. Și iată ce scrie:

„Unele din aceste Biserici au fost create artificial, cu scopuri prozelitiste; altele s-au unit în bloc cu Roma, precum maroniții; altele au vrut să fie punți între Catolicism și Ortodoxie și uneori au reușit” (p. 32).

Am face aici o pauză, ca să ne întrebăm din care categorie fac parte uniții din țările răsăritene? Ei probabil vor zice din a treia, dar cum să fi fost din a treia, când mișcarea a fost violentă, cu tunuri, închisori, martiri! Lăsăm comentariul pe seama cititorilor care știu istoria adevărată a uniaticismului, care vor fi auzit de tunurile lui Bukow și de martirul de 24 de ani de sechestrare la Roma a episcopului unit Inocențiu Micu.

Hervé Legrand crede că prioritare nu sunt discuțiile cu uniții, nici revitalizarea lor, ci dialogul între catolici și ortodocși, indicând și tema care, de fapt, e chiar următoarea pe agenda Comisiei de dialog: problema primatului papal și a autocefaliei ortodoxe. Să fie tratate numai împreună. Legrand e pesimist cu privire la posibilitatea celor două puncte de vedere de a se reduce una la alta. El vede soluția în admiterea din partea ambelor părți a crizei. Afându-se împreună în criză, vor căuta împreună o soluție.

„Aceasta ar însemna, în foarte concret, din partea catolicilor că ar trebui să reflecteze la primatul lui Petru, fără a vedea patriarhatul Occidental ca având și un primat asupra întregii Biserici” (p. 34). Legrand vede dificultățile catolicilor obligați de Vatican I să gândească în termenii primatului universal, dar găsește o ieșire interesantă. El arată că Vatican I (1870) nu s-a vrut a fi în afara Tradiției vechi, a Părinților și a conoanelor din vechime. Or, acestea arată o realitate care nu justifică în totalitate primatul. Deci s-ar putea reveni. „Biserica catolică nu poate impune ortodocșilor o înțelegere a primatului roman elaborată unilateral în și de Biserica Occidentului, fiindcă ar fi în contradicție chiar cu criteriile impuse de Conciliul Vatican I lui Iusuși” (p. 35).

Iată o teză care va juca un rol în viitorul dialog ortodoxo-catolic. Dacă romano-catolicii vor accepta toți o asemenea teză, vom putea dialoga!

Hervé Legrand, sincer și deschis, fără patimi de teolog de periferie, cum avem noi parte de uniți pe ici, pe colo, recunoaște că dialogul nu va fi ușor, dar că nu e imposibil. În orice caz, zice el, dezbaterile nu va trata deloc „recunoașterea puterii Romei” și nici nu se va lansa în a da lecții cuiva cu privire la unele eșecuri istorice. Frumos! Dimpotrivă, Bisericele vor căuta împreună realizarea comuniunii între Bisericele locale și Bisericele regionale din întreaga Biserică. Așa se vor întări Bisericele regionale, „ceea ce primatul nu va realiza niciodată”.

Soluția deci va fi, după Legrand, în realizarea unei eclesiologii a comuniunii și în recunoașterea Bisericii Ortodoxe ca Biserica-soră (p. 36—37).

În rezumatul final, Legrand scrie: „O revitalizare a uniaticismului va compromite comuniunea creștină abia descoperită între cele două Biserici, Ortodoxă și Catolică, și va compromite și mărturia creștină în Europa”.

Desigur Legrand nu înțelege că uniaticismul trebuie interzis, dar în orice caz nu-i prevede nici un viitor dacă rămâne ca atare. El crede că și uniții trebuie să intre în acest dialog și desigur să militeze pentru soluțiile posibile și necesare (p. 37).

Nu se poate face dialog cu ochelari de cal.

Poate că uniți vor înțelege acest lucru. Deocamdată, la noi, dacă citim presa și broșurile fraților uniți, vedem că nu se face dialog cu ochelari de cal.

Nu se face deloc!

● „Sibiul universitar” se numește revista scoasă de Universitatea din Sibiu (an I, nr. 1, mai 1993). Această Universitate tinde să intre în rândul marilor și vechilor centre universitare precum Oxford, Cambridge, Heidelberg, Salamanca. Ceea ce spunem e o dorință și o urare.

În acest prim număr pr. decan prof. Dr. Mircea Păcurariu scrie despre „Facultatea de Teologie Andrei Șaguna”, parte integrantă din Universitate. De altfel această Facultate e cea mai veche din Sibiu. Are peste 200 de ani, primele „școli de preoți” datând din 1786, condusă la început de cărturarul Dimitrie Eustatievici. Printre conducători și profesori i-a avut pe Radu Tempea, pe Gheorghe Lazăr, pe Moise Fulea și pe Andrei Șaguna. De aici s-a ridicat nonagenarul, astăzi Dumitru Stăniloae, academician și faimă a Ortodoxiei românești și universale. A fost rector când abia trecuse de 20 de ani, încoronându-și activitatea teologică la București și în multe centre teologice din lume, ortodoxe, catolice și protestante..

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Episcopale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Dr. Serafim Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Arhid. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. cons. Gheorghe Papuc; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

ABONAMENTUL pe un an: 500 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.